

FOTO

Fotograaf: Paul Smit

Murano, Laguna Veneta

Paul Smit, niet te verwarren met Bart, Gretha of Jantje, is een trouwe medewerker van Op Pad. Paul woont echter niet in dit land van regen, afdruiptrekjes en bonuskaarten, maar in een zonnig dorp diep in de Franse Alpen. En wat doet hij daar? Elk jaar opnieuw verzint Paul iets leuks om te doen. Zo heeft hij dit keer per kano Venetië en omgeving verkend. Met als resultaat weer zo'n typisch Smit-artikel met een hoog *dat-wil-ik-ook*-gehalte. Kijk maar eens op pagina 16 t/m 21. Zou Paul weten wat *job-rotation* is?

Met fruit en een koud wit wijntje, gekocht op de markt, zitten we aan het Canal Grande.

Tekst & fotografie: Paul Smit

's Avonds is de lagune helemaal voor ons alleen.

Karakteristiek van de tocht

Gekanode traject: In en rond Venetië, 5 dagen, circa 5 uur per dag.

Zwaarte/moeilijkheidsgraad: Kano-ervaring op groot water noodzakelijk; in de lagune en in Venetië zijn handigheid en ervaring vereist.

Overnachten: Wildkamperen, B&B's.

Peddelen in VENETIË

Kajakken tussen plevieren en paleizen

Waar vind je nog een kajakparadijs met nauwelijks andere kajakkers? Waar peddel je het ene moment tussen watervogels en het volgende tussen kerken en paleizen? En waar slaap je de ene nacht in een grachtenpand en de volgende op een eenzaam eiland? **Antwoord: in de Laguna Veneta. Zelfs voor wildwater 3 is gezorgd.**

Igor Buosi, de kajakverhuurder, is een aardige vent. Hij neemt ons mee de lagune op, zodat we kunnen wennen. Aan de kade van Cavallino gaan we te water. *'De lagune doet soms denken aan jullie Hollandse plassen. Maar dit is geen meer, dit is de zee. Zien jullie die boerderij? Daar gaan we heen.'* We houden het puntje aan de horizon middenvoor. Overal ontdekken we watervogels: plevieren, steltkluten, talloze eenden- en ganzensoorten en kleine, smeteloos witte zilverreigers.

Op de rem

Ik word overvallen door de rust en vertel Igor dat ik nauwelijks kan wachten om van start te gaan, de kajaks beladen met expeditiegevoel en avontuur: *'Vandaag, zonder bagage, gaat het eigenlijk veel te licht!'* Igor grijnst: *'Niet lang meer!'* Plotseling trapt iemand op de rem. *'Met slechts een paar centimeter water onder de kajak word je door de zuigkracht afgeremd'*, verklaart Igor. *'Morgen lig je een stuk dieper. Dan kun je, als je niet oplet, het expeditiegevoel een paar uur uitstellen tot de vloed je lostilt.'* Kajakmaat Mick geeft een schreeuw: *'Ik zit vast!'*

'Wiebelen en achteruitvaren zoals je gekomen bent', roept Igor. *'Meestal kom je dan weer weg. Als je tenminste niet treuzelt, want het water daalt.'*

Igors boodschap is duidelijk: de lagune is geen meer, maar een ingewikkeld web van kreken en slibplaten, onderhevig aan eb en vloed. Het tijverschil bedraagt gemiddeld slechts een halve meter, maar is allesbepalend. *'De slibplaten beslaan 90% van het oppervlak. Bij vloed geen probleem, maar bij eb moet je de kreken volgen, de verkeersaders van de lagune. Je kunt dus niet kaarsrecht naar een punt aan de horizon varen. De kleinere kreken zijn onzichtbaar en kronkelen grillig, wat het vinden lastig maakt. Bovendien verplaatsen ze zich langzaam.'*

Niet slim

De volgende dag vertrekken we bij vloed. Als de honger toeslaat ontdekken we een picknicktafel, die surrealistisch op een met zeekraal begroeid eilandje staat. Geen wandelaar of automobilist kan er ooit komen. De lunch is uitgebreid; daarna begint Mick aan een reisdagboek en ik hou siësta. Bij het vertrek liggen de kajaks dertig centimeter lager op een hellend stuk slib, waar ik tot over mijn kuiten in wegzak. Niet slim om het tij te vergeten! We slaan een kreek te vroeg af en komen bij verder dalend tij in de situatie terecht waarop Igor ons voorbereid heeft. We gaan de uitdaging aan en keren niet om als we onze fout herkennen. Het is ook veel te mooi hier, in de bronchiën van de lagune! *'Slibplaten kun je herkennen aan wadende*

De allesoverheersende vraag is: wat doet die absurd grote Romaanse kerk vol Byzantijnse mozaïeken hier?

steltvogels en bij wind aan kleinere golven dan elders', had Igor uitgelegd. 'En je kunt ze onder water zien, maar alleen onder een vrij steile hoek. Hoe hoger je ogen, hoe eerder je ze ontdekt. Niet voor niets stáán gondeliers.'

Tenslotte is er helemaal geen kreek meer en Micks kajak laat een bruin slibspoor achter. We moeten snel het begin van een kreek vinden die de andere kant op loopt. Hoewel uitstappen en duwen soms een oplossing biedt is het hier geen optie, het slib is zo zacht als gesmolten boter. Ineens schiet Mick vooruit: de kreek! Na een halve kilometer opletend kronkelen bereiken we de grotere waterweg, de Giaggan di San Lorenzo. Een kwartiertje hebben we gezelschap van plezierschuiten met Italiaanse naturalisten. Daarna is de lagune weer voor ons alleen.

Een essentieel detail

Die avond zetten we de tent op naast de ruïne van een baksteenoven op Isola la Cura. Er is een ommuurd haven-tje, ooit bedoeld voor de afvoer van de stenen. Het eiland is grotendeels 'hol': een verzameling dijken met daarbinnen water. Via dijkopeningen stroomt bij vloed slib-

houdend water naar binnen, dat bezinkt en de grondstof voor de bakstenen vormde. Rond de oven ligt de grond boven springvloedniveau, een essentieel detail voor lagunekampeerders! We dineren met uitzicht op het Ossario di San Ariano, het knekeleiland, waar de botten gedeponneerd werden als Isola San Michele, Venetië's begraafplaats, te vol raakte. Rechts in de verte floepen de lichten van het vliegveld aan.

Absurd grote kerk

Torcello is het toppunt van landelijkheid. Er wonen twintig mensen, boeren vooral, het is er groen, met moestuinen en een smal kanaal waarin je onder een langgerekte tunnel van zoutminnende tamarisken door vaart. De allesoverheersende vraag is: wat doet die absurd grote Romaanse kerk vol schitterende Byzantijnse mozaïeken hier? De *campanile* is vanuit de hele noordelijke lagune te zien!

Dit is geen dorpskerk maar de belangrijkste kathedraal van een grote stad: tienduizenden mensen woonden ooit op dit eiland. Toen de Barbaren het Romeinse Rijk binnen-

Elk huis is in een andere kleur geschilderd, maar het harmonieert wonderwel.

vielen vluchtten de bewoners van de stad Altino naar de lagune. Ze leefden van visserij, landbouw en de handel. Van de vijfde tot de veertiende eeuw bloeide hun hoofdstad Torcello, een naam die stamt van de torens op de vestingwerken. Toenemend probleem vormde echter de malaria, waarvan opkomend Venetië geen last had. Uiteindelijk vertrok iedereen naar Murano, dichterbij Venetië, de bakstenen van hun huizen meenemend. Slechts de kathedraal bleef achter.

Vaporetto's en watertaxi's

Vlak voor het eiland Burano komen we abrupt in aanraking met de bewoonde wereld. Onze waterweg eindigt haaks op het grote Canale di Burano en daar is het druk: *vaporetto's* (waterbussen), vrachtboten, watertaxi's en speedboten varen voorbij terwijl wij over moeten steken. Bovendien heeft een fikse wind de kop opgestoken, golven van een halve meter onder een schuine hoek maken het ons lastig. Met een indianenkreet storten we ons via een weloverwogen koers tussen de schepen. Sommige boeggolven doven die van de wind uit, maar andere worden erbij opgeteld. Wildwater 3!

Aangekomen in een windbeschermt grachtje binnen Burano constateer ik dat Mick kletsnat is. *'Die ene vaporetto sloeg af. Ik was aan het uitwijken en had geen tijd om op de golven te letten. Ze sloegen finaal over de kajak.'* Zijn ogen vonken. Dan verstormt hij: het grachtje waarin we beschutting gezocht hebben is ademstokkend mooi. Elk huis is in een andere felle kleur geschilderd, het zou vreselijk moeten vloeken maar harmonieert wonderwel. Mick vergeet droge kleren aan te trekken, ik vergeet mijn kajak eb-bestendig vast te knopen. Fotograferen is het enige waar we aan denken en we worden na elke hoek beloond. Wasgoed staat op stokken in de straatjes te drogen, kinderen rennen en spelen, omaatjes staan te kletsen en vissersboten zijn even kleurrijk als de huizen.

Hotelletje vol

Gelukkig kijkt Mick ook af en toe naast zijn zoeker en ziet mijn kajak over het Canale di Burano voorbij varen, richting zee! Wildwater 3 wordt voor de tweede keer zijn deel tijdens de achtervolging. Pas als de zon ondergaat bedenken we dat we nog geen slaapplek hebben. Het enige hotelletje is vol, een zoektocht naar *bed & breakfasts* loopt op niets uit. Wat nu?

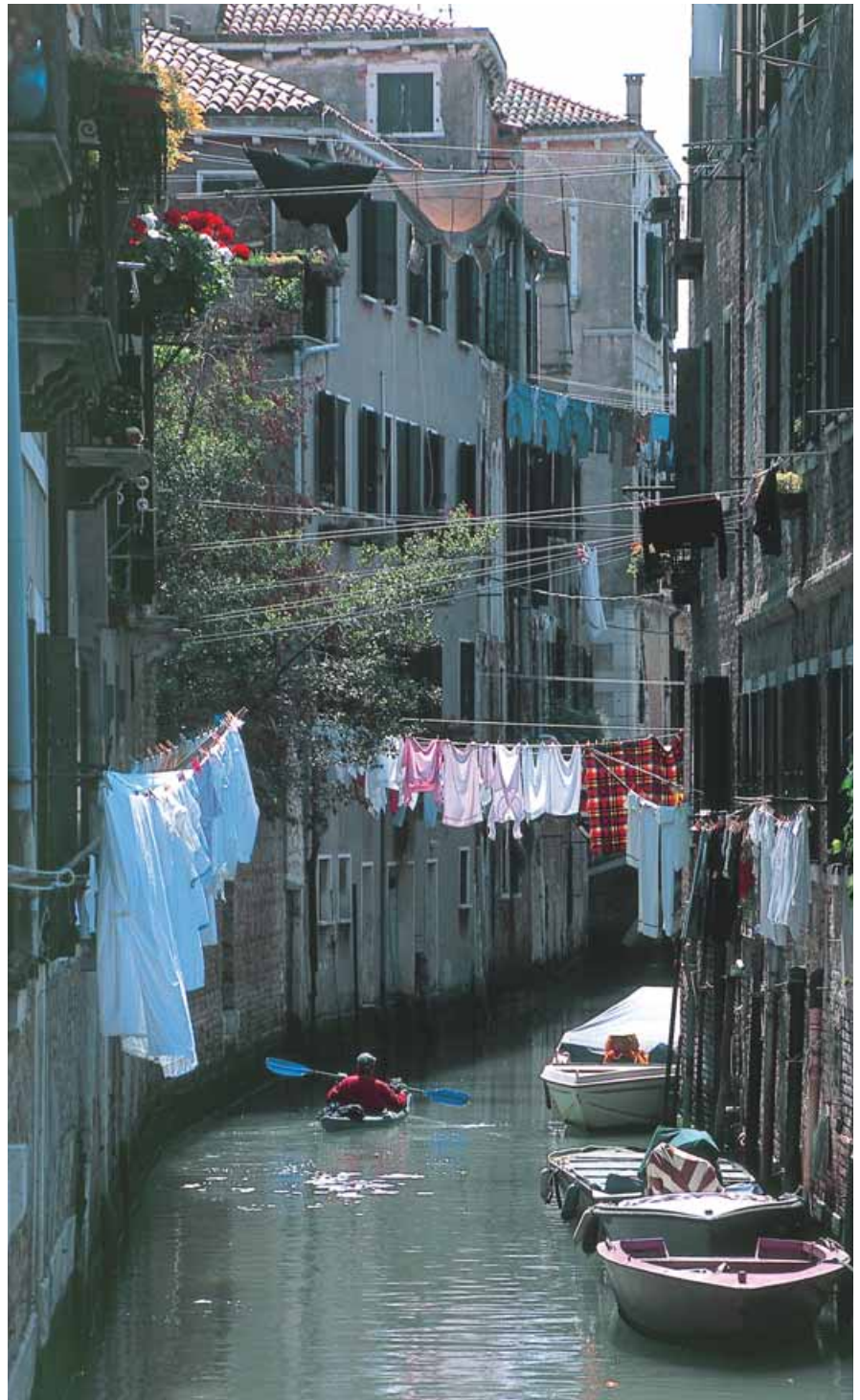
We springen in de kajaks, sprinten naar eiland Mazzorbo maar vinden geen plek voor de tent. Dan zien we in het laatste schemerlicht midden op de watervlakte een huisje, recht tegen de harde westenwind in. *'Volle kracht vooruit!'*, roept Mick, die duidelijk de smaak te pakken heeft. *'Op naar Treasure Island.'*

Isola Madonna del Monte, ooit door monniken gesticht en later voor militaire doeleinden gebruikt, heeft daadwerkelijk een schat voor ons in petto: als we om de ruïne van de militaire opslagplaats heen lopen zien we voor het eerst Venetië liggen. Een stad uit duizend en één nacht achter

een spiegellende watervlakte, een fata morgana van louter verlichte torens en koepels.

Meer melancholie

We ontbijten aan de andere kant van het eiland, waar de zon opkomt. Daar wacht een nieuwe verrassing: boven Burano, met zijn *campanile* zo scheef als de toren van Pisa, rijzen de besneeuwde Julische Alpen op.

Een zoektocht naar *bed & breakfasts* loopt op niets uit.

Een gelikte jonge manager stapt door een kantoorraam in een motorboot en vertrekt naar een afspraak

In en om Murano is het drukker dan bij Burano, met minder kleur en meer melancholie. Het is een provinciale versie van Venetië. Onze route van de lagune via steeds drukere eilanden naar de Grote Stad, is ideaal. Naarmate we Venetië naderen vereist het kajakken meer ervaring en die doen we onderweg op.

Fragment van de werkelijkheid

Het is zover. Dankzij een *bed & breakfast* in Murano kunnen we vroeg op pad richting Venetië. Voorbij het statige dodeneiland San Michele varen we op een gigantische façade van paleizen, kerken en koepels af, die de hele horizon in beslag neemt. Zo laag op een grote watervlakte zittend lijkt het alsof we niet dichterbij komen. Dan ineens schieten we de verkeersader aan de rand van de stad over en worden tussen hoge bakstenen huizen verzwoegen door een web van waterstegen. Geestelijk hadden we ons voorbereid op drukte. Maar de rust en intimiteit waarin we terecht komen overrompelt ons. De overgang van de weidse, van licht vibrerende lagune naar het schemerige labyrint is zo plotseling dat het voelt alsof we naar een andere wereld geteleporteerd zijn.

Kajakken in Venetië valt niet te beschrijven en zelfs de beste foto's laten maar een fragment van de werkelijkheid zien. Zeker, visueel is het adembenemend. Maar er is vooral geluid en geur. In mei is er nog geen sprake van de

rioolstank van de zomer. Je glijdt voorbij de prikkelende lucht van zeewier, ruikt zeeplucht als wasgoed over je hoofd fladdert, of de geur van een vismarkt. Het geluid van de peddels wordt tussen de muren versterkt, elke druppel hoor je vallen. Fragmenten van gesprekken klinken uit open vensters, en duizend voetzolen dreunen als je onder een drukbelopen brug doorvaart. Dan weer stilte.

Gelikte jonge manager

Alsof kajaks tijdachines zijn worden we teruggeworpen in de geschiedenis, komen in nauw contact met gotiek, barok en renaissance, om soms terug te keren in 2004. Niet *ons* 2004 maar een parallel universum zonder auto's. Een koerier laadt vanuit een DHL-boot een doos uit, smalle, lange vrachtschepen laveren geroutineerd door de waterstegen, metselaars balanceren op steigers boven het water, een gelikte jonge manager stapt door een kantoorraam in een motorboot en vertrekt naar een afspraak. Niets echter verstoort de rust in de waterdoolhof. Tenslotte doemt de Brug der Zuchten op. Zelfs als er nog iets van het gezucht der veroordeelden in de lucht zou hangen, op weg van de rechtszaal in het Dogenpaleis naar de gevangenis aan de overkant, zou het overstemd worden door de *oh's* en *ah's* van zeker honderd Japanners. Als één wezen hebben ze zich naar ons omgekeerd en leggen ons op video vast. Dan braakt de stad ons uit, even abrupt als

Ook ik zou hier, op het Canal Grande, willen zingen.

Meestal vindt de lezer op deze plek de praktische informatie. Deze keer niet. Op foppad.nl staat wel het uitgebreide Informatieblad **Peddelen in Venetië, Reizen, Informatiebladen** (voor abonnees).

zij ons eerder verzwoeg, en drijven we temidden van een nog niet eerder meegemaakte drukte. Dit is Bacino di Marco, de grootste verkeersader van de lagune, waar cruiseschepen met een brug zo hoog als een flatgebouw doorheen varen. In opperste concentratie laveren we tussen een tiental *vaporetto*'s en nog meer vrachtschepen door. Golven komen van alle kanten, de kunst is de neus tegen de hoogste in te draaien en desondanks niet tegen een boot op te knallen. Na de verrassing en de aan paniek grenzende opeenvolging van koerscorrecties beheersen we de situatie. De tijd is rijp voor de grootste uitdaging: het Canal Grande.

Het zwarte borsthaar

We hadden het niet beter kunnen timen: de ochtendspits is een dolgedraaide kermis omgeven door het mooiste architectonische decor van Europa. Als we een kwartier later onder het Rialto doorvaren, de beroemdste brug van Italië, zie ik slechts een wazige vorm door het zoute water in mijn ogen. Geen lagunewater. De combinatie van actie, overal beweging, kleuren, mensen en herrie temidden van de overrompelende schoonheid ontroert me simpelweg. We halen een vloot van *O sole mio*-zingerende gondeliers in. Hun vrachtje Zuid-Koreanen filmt óns in plaats van de bari-tonen. Ook ik zou willen zingen, voel reeds het zwarte borsthaar uit mijn smetteloos witte hemd omhoog krullen.

Naar het hiernamaals

Tijd voor een pauze. Met fruit en een koud wit wijntje zitten we met onze benen bungelend over de kade tussen de toeristen. 'Ik snap er niets van', zegt Mick. 'Dit overtreft al onze kajaktochten. En we zijn de enigen. Terwijl kajakken hier niet verboden is, en je de stad veel intiemer kunt verkennen dan te voet of

per gondel.' In gedachten staren we voor ons uit. Dan heb ik het antwoord: 'Herinner je je dat winkelstraatje op Burano nog dat zwart zag van de toeristen, terwijl niemand zich in het kleurenparadijs daarbuiten waagde? De enige verklaring is dat mensen mensen volgen. Elk ander deel van Burano was mooier, maar dat deed er niet toe. Dat iedereen zelf thuis op de kaart kan zien dat Venetië ideaal kajakterrein is doet er ook niet toe. Niemand gaat, dus niemand volgt.'

Plotseling klinkt prachtig Italiaans gevloek op het Canal Grande. Een gondelier wenst de bestuurder van een groenteboot, die naar zijn mening te dicht langs vaart, naar het hiernamaals. Via een trap laten we de kajaks te water en mengen ons weer in het circus.

Hetzelfde uitzicht gratis

Die avond keren we terug naar onze B&B op Murano, maar de volgende twee nachten hebben we weer een eiland voor onszelf: Isola Santo Spirito. Anders dan de naam doet vermoeden is het een voormalige militaire voorpost van Venetië. We verkennen dit deel van de lagune: we doorkruisen Giudecca met zijn verlaten fabrieken en oude haveninstallaties uit het vroeg-industriële tijdperk, leggen aan bij ziekenhuiseiland La Grazia en verwonderen ons over het kabaal van schorre honden op dierenasieliland Lazzaretto Vecchio. Voor alles heeft de lagune een eigen eiland: groenteteelt op San Erasmo, Armeense monniken op San Lazzaro, gekkenhuis op Sacca Sassola en op San Clemente het duurste hotel van Venetië. De kamers en suites van San Clemente Palace hebben een fabelachtig uitzicht op Venetië, voor 350 tot 1900 euro per nacht. Ons eiland ligt ernaast. Bloeiende acacia's, twee verweerde picknicktafels en exact hetzelfde uitzicht. Gratis. <